

สสส. ภาวโครงการเงินที่ยุ่งเย็นเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

จาก “ภาษีสินค้าที่บั้นทอนสุขภาพ”
สู่นวัตกรรมกลไกการเงินเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

องค์การอนามัยโลก (WHO)

สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนแบบ สสส. เป็นต้นแบบของ

“กลไกการเงินเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืน”

หรือ Sustainable financial mechanism

for health promotion

เพราะเชื่อว่ารูปแบบการเงินการคลังเช่นนี้ จะทำให้มีงบประมาณสำหรับสนับสนุน

“การสร้างเสริมสุขภาพ” ของคนในประเทศเพิ่มมากขึ้นและยั่งยืน

กลไกการเงินของ สสส. เป็นอย่างไร ?

สสส. มีรายได้มาจากภาษีสรรพสามิตสุราและยาสูบ เรียกว่าเป็น “ภาษีจากสินค้าที่บั่นทอนสุขภาพ” เพื่อใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพ โดยเป็น “ภาษีเฉพาะ” ที่ได้จากการจัดเก็บพิเศษ โดยแยกจากภาษีสรรพสามิตปกติ กำหนดให้จัดเก็บเพิ่มเติมขึ้นอีกร้อยละ 2 ของภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บอยู่

เราเรียกภาษีที่มีการจัดเก็บพิเศษ

สำหรับการใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเช่นนี้ ว่า

“Earmarked Tax”

เป็นกลไกภาษีที่ถูกใช้ในหลายประเทศทั่วโลก สำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป

โดยเงินที่ สสส. ได้รับจาก “ภาษีจากสินค้าที่บั่นทอนสุขภาพ” ในแต่ละปี คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.1 ของงบประมาณประเทศเท่านั้น และคิดเป็นเพียงร้อยละ 0.7 ของงบประมาณด้านสุขภาพของภาครัฐ (ซึ่งค่าใช้จ่ายกว่า ร้อยละ 90 เป็นค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วย) ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา หากเปรียบเทียบงบประมาณของ สสส. กับหน่วยงานด้านสุขภาพแล้ว สัดส่วนงบประมาณของ สสส. มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

สสส. กระจายทุนสู่โครงการสร้างเสริมสุขภาพ ในประเด็นต่างๆ อย่างทั่วถึง

เราเรียกรูปแบบการเงินเช่นนี้ว่า “กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ” ซึ่งเป็นกองทุนอิสระ ที่บริหารงานโดยผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี โดยงบประมาณร้อยละ 90 ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์แผนหลัก ของสสส. ทั้ง 15 แผน

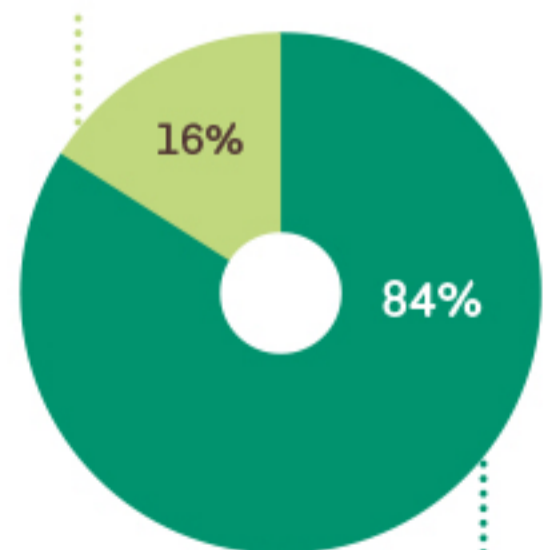
โดย 1 ใน 3 หรือประมาณร้อยละ 36 ใช้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงหลักทางด้านสุขภาพ อาทิ การบริโภคยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการจัดการความปลอดภัยทางถนน เพื่อเพิ่มกิจกรรมทางกาย และส่งเสริมการกินอาหารที่มีประโยชน์

ในขณะเดียวกัน สสส. ยังมีการกระจายทุนสู่การดำเนินโครงการในพื้นที่และกลุ่มประชากรยุทธศาสตร์ต่างๆ อาทิ พื้นที่โรงเรียน ชุมชนท้องถิ่น องค์กร กลุ่มประชากรเด็ก เยาวชนและครอบครัว ประชากรกลุ่มเฉพาะต่างๆ (ผู้สูงอายุ ผู้หญิง ผู้พิการ แรงงานนอกระบบ ฯลฯ) ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมการทำงานทั้งในเชิงประเด็น เชิงพื้นที่และประชากร ซึ่งทั้งสองแนวทางการกระจายทุนนี้ จะช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกัน

การกระจายทุนสู่การทำงานเชิงระบบ สสส. ดำเนินงานเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของประเทศ ให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี เช่น การปรับทิศทางของระบบบริการสุขภาพสู่แนวทางสร้างเสริมสุขภาพ และการสร้างความรู้ความเข้าใจของประชากรเกี่ยวกับสุขภาพะ เป็นต้น

สสส. มีการกระจายทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการสู่หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน มูลนิธิ องค์กรวิชาชีพ และ คณะบุคคล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีภาคีผู้รับทุนรายใหม่ กว่า 2,100 ราย ซึ่งคิดเป็น 84% ของจำนวนภาคีผู้รับทุนทั้งหมด

ภาคีเดิม ทำต่อเมือง

ภาคีรายใหม่

ตัวอย่างการใช้ระบบ Earmarked Tax ในหลายประเทศทั่วโลก

อังกฤษ

มีการใช้ Earmarked tax ในการสนับสนุนสถานีโทรทัศน์ BBC ซึ่งเป็นสถาบันหลักในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาประเทศมาอย่างยาวนาน

สหรัฐอเมริกา

การจัดเก็บภาษีเรือยนต์ - เพื่อใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางน้ำ
การจัดเก็บภาษีอาวุธที่ใช้ในการล่าสัตว์ - เพื่อการฟื้นฟูชีวิตสัตว์ป่า
การจัดเก็บภาษีถ่านหิน - เพื่อการดูแลคนงานเหมืองที่ป่วยเป็นโรคปอด

ไอซ์แลนด์ นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้

จัดเก็บ Earmarked tax จากสุรา เพื่อควบคุมปริมาณการบริโภคสุรา และส่งเสริมสุขภาพของประชาชน

โรมาเนีย ออสเตรเลีย ฟินแลนด์ ปานามา บอสวานา อียิปต์

ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ ลาว เวียดนาม

จัดเก็บ Earmarked tax จากบุหรี่ เพื่อควบคุมปริมาณการบริโภคบุหรี่ และส่งเสริมสุขภาพของประชาชน

ประโยชน์ของ Earmarked Tax

1

เพื่อให้เกิดการนำเงินไปใช้ในวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง ทำให้การดำเนินงานของรัฐ มีความชัดเจน และมีหลักประกันด้านงบประมาณที่เพียงพอ สำหรับการทำงานที่มีความต่อเนื่อง

2

เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในหลายภารกิจมีความซับซ้อน การนำเอากลไกนี้มาใช้ ช่วยให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

3

เป็นเครื่องมือในการนำภาษีจากสินค้าหรือบริการ ที่สร้างผลกระทบต่อสังคม มาใช้รับผิดชอบในการ ลดผลกระทบต่อสังคมที่เกิดขึ้น

4

เพื่อลดการแทรกแซงจากฝ่ายต่างๆ ที่จะทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงาน เนื่องจากงานซับซ้อนอาจมีความเสี่ยง จากกลุ่มที่เสียผลประโยชน์

สสส. ได้รับงบประมาณโดยตรง จึงเป็นองค์กรที่ไม่ต้องมีการตรวจสอบจริงหรือไม่?

1 องค์กรภายนอก ตามที่กฎหมายกำหนด

สดง.¹

กรม.²

สส.³

สว.⁴

คณะกรรมการประเมินผล

แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี

2 คณะกรรมการกองทุน มีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงต่างๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน

3 คณะอนุกรรมการ การตรวจสอบภายใน ที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร ขึ้นตรงกับคณะกรรมการกองทุน ทำหน้าที่ตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบตลอดทั้งปี

4 การตรวจสอบภายในแผนงาน และโครงการที่รับทุน มีผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขา ครอบคลุมการตรวจสอบทุกด้าน

5 สื่อมวลชน และประชาชน

¹สดง. - สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ²กรม. - คณะรัฐมนตรี ³สส. - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ⁴สว. - สมาชิกวุฒิสภา

สสส. โปร่งใส ตรวจสอบได้

อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ
เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี
แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร
กรุงเทพฯ 10120

www.thaihealth.or.th
www.facebook.com/thaihealth
โทรศัพท์ 02-343-1500
โทรสาร 02-343-1551